
Fragmente de statui din bronz descoperite în castrul roman de la Ilișua (jud. Bistrița Năsăud)

Cristina-Georgeta ALEXANDRESCU

Cuvinte cheie: Ilișua, statui bronz, statuie drapată, *calcei*, reciclare bronz.

Keywords: Ilișua, bronze statues, draped statue, *calcei*, bronze recycling.

În mediul provincial roman descoperirile de obiecte din bronz și sticlă sunt printre cele mai prețioase cunoscându-se valoarea lor deosebită și practica reciclării acestor materiale în antichitate. Între acestea se numără și statuile de bronz.

În castrul auxiliar de la Ilișua¹, în cursul cercetărilor din 1983², într-un context aparținând celei de-a treia faze de funcționare a castrului, din piatră, s-au descoperit în bastionul sudic de la *porta praetoria* (amplasată la mijlocul laturii de NE a castrului) o serie de fragmente de la statui din bronz³. Contextul descoperirii a putut fi interpretat ca un depozit de material colectat spre refolosire. Cele douăzeci de fragmente care fac obiectul lucrării de față, cele mai multe de mici dimensiuni (de până la 10-15 cm), au fost suplimentar afectate de incendiul care distrusese evident zona în care erau depozitate.

Dacia este una dintre provinciile de unde este cunoscut un număr mare de descoperiri de statui din bronz raportat la durata existenței sale, chiar dacă majoritatea în stare fragmentară. Pentru proiectul de cercetare de lungă durată început de autoare în 2008⁴ sunt de interes mai ales descoperirile făcute în castru (Pl.1/1). Nu pentru toate este însă cunoscut sau asigurat contextul descoperirii. Importanța lotului de la Ilișua este deci deosebit de mare. În cadrul unui astfel de studiu sunt de analizat, pe lângă statuile propriu-zise, și bazele de statui, respectiv inscripțiile care menționează statuile din bronz. Prin dimensiuni, formă și detaliile pe care le prezintă aceste baze pot fi deosebit de elocvente⁵.

-
- 1 Pentru o bibliografie a sitului vezi Protase, Gaiu, Marinescu 1996-1997; Gaiu, Zegrean 2011; Găzdac, Gaiu, Marchiș 2011; Nemeti 2014.
 - 2 Doresc să mulțumesc domnului dr. Corneliu Gaiu pentru permisiunea de a analiza aceste fragmente și amabilitatea arătată în cursul documentării lor.
 - 3 Prima mențiune - destul de vagă de altfel, fără descriere sau ilustrație - a descoperirii precum și identificarea fragmentelor ca aparținând unei statui înfățișând un personaj masculin: Protase, Gaiu, Marinescu 1996-1997, p. 41-42, 69-70. - Precizările referitoare la context îi aparțin domnului C. Gaiu (2011).
 - 4 Obiectul inițial concret al proiectului - devenit ulterior o investigație mai amplă (în desfășurare) asupra „Statuilor din bronz din Dacia și Moesia inferior” - l-a constituit un lot de fragmente de statui din bronz din colecțiile Muzeului Național de Antichități (azi parte a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”) provenind din săpăturile desfășurate la finele secolului al XIX-lea sub conducerea lui Gr.G. Tocilescu în castrul de la Răcarii de Jos, jud. Dolj. Dintre acestea cele mai reprezentative fragmente au fost publicate chiar de Tocilescu (Tocilescu 1900, 140, fig. 78). În anii '70 ai secolului trecut ele au fost distribuite Muzeului Național de Istorie a României și Muzeului Olteniei - Petculescu (ed.) 2003, cat. nr. 11-12; Bondoc, Gudea 2009, 288-290. Extinderea proiectului s-a decis în contextul contactelor cu proiectul internațional organizat de Germania „Römische Grossbronzen am UNESCO-Welterbe Limes” și rezultatele acestuia, mai ales cele de ordin metodologic.
 - 5 vezi de exemplu analizele realizate de Sarnowski 1989; Diaconescu 2005.

Cristina-Georgeta ALEXANDRESCU, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, e-mail: cgetalexandrescu@gmail.com